

DEN NORSKE KIRKE

BKF Økonomiavdelingen

Bergen kommune, byrådsavdeling for kultur,
mangfold og likestilling
Postboks 7700
5020 Bergen

Vidar Grønsberg

Dato: 12.05.2022

Vår ref: 22/01199-10

Deres ref:

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023 - 2026 - oppdatert søknad fra Bergen kirkelige fellesråd

Vi viser til budsjettsøknad sendt fra Bergen kirkelige fellesråd 05.05.2022 (ref 22/01199-8).

Etter avtale med Vidar Grønsberg sendes en oppdatert søknad, og ber om at denne benyttes i den videre saksbehandlingen. Vi har omarbeidet tabellene som viser vår budsjettsøknad for de ulike områdene innen drift og investering, og redigert noe tekst. Målet er en enda tydeligere budsjettsøknad. Det er ikke gjort tallmessige endringer i forhold til omsøkte beløp.

Med vennlig hilsen

Mette Svanes
kirkeverge

Mette Rogstad Heimli
økonomisjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til:

Bergen kommune, Harm-Christian Tolden	Postboks 7700	5020 BERGEN
Bergen kommune, byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling, Vidar Grønsberg	Postboks 7700	5020 Bergen
Bergen kommune, byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling, Sølve Sætre	Postboks 7700	5020 Bergen

Mottakere:

Bergen kommune, byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling	Postboks 7700	5020 Bergen
---	---------------	-------------

BUDSJETT 2023
OG
ØKONOMIPLAN 2023-2026
SØKNAD
FRA
Bergen kirkelige fellesråd

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

ÅPEN | FRIMODIG | TROVERDIG

Mer himmel på jord

Budsjettsøknaden fra Bergen kirkelig fellesråd ble vedtatt i fellesrådets møte 4. mai 2022, og bygger på

- Handlings- og økonomiplan 2022 – 2025 / Budsjett 2022 for Bergen kommune
- Byrådets politiske plattform
- Gravferdsplan vedtatt av Bergen kommune i juni 2018
- Økonomiplan for Bergen kirkelige fellesråd for perioden 2023 – 2026, vedtatt av fellesrådet 09.03.22
- BKF's Verdi- og måldokument 2022/2023, vedtatt av fellesrådet 08.12.21.
- Klima- og miljøfokus (FNs bærekraftsmål, Grønn strategi i Bergen kommune og BKF sin Miljøfyrtårnsertifisering)

Budsjettsøknaden er utarbeidet etter samme mal som tidligere år, og oppsummeres i tabellene på neste side. Vi søker om videreføring av rammetilskudd til drift og investering mottatt i 2022, samt kompensasjon for lønns- og prisvekst både for drifts- og investeringsmidler.

I tillegg kommer søknad om

- opptrapping av rammetilskudd med 4 millioner kroner pr år for «Gravplasser, seremonirom og krematorier» slik det fremgår av kommunens økonomiplan
- videreføring av rammetilskudd til rehabilitering av Johanneskirken slik det fremgår av kommunens økonomiplan
- økt ramme til driftsmidler for å finansiere nye tiltak under funksjon 390 Den norske kirke og funksjon 393 Gravplasser, seremonirom og krematorier

Under nye tiltak for funksjon 393 «Gravplasser, seremonirom og krematorier» søker vi fortsatt om økt driftsramme for å kunne tilby fri grav til alle, også ved gjenbruk av allerede festet grav. Tidligere har vi søkt om 3,7 millioner kroner fra det året tiltaket iverksettes. Nye beregninger viser at tiltaket kan gjennomføres dersom driftsrammen økes med kroner 600.000 pr år i 5 år.

Vi har tidligere lagt inn forventning om statlig medfinansiering til rehabilitering av «Fredede kirker/middelalderkirker» utbetalt via kommunen i denne posten.

Vi jobber stadig sammen med Bergen kommune for å få på plass en ordning med 50-60 % statlig medfinansiering av disse prosjektene, så vel som rehabilitering av andre listeførte kirker, og har lagt dette til grunn i økonomiplanen. Dette er midler som blir utbetalt via Riksantikvaren. For perioden 2019-2021 har vi mottatt tilsagn om tilskudd på 8,2 millioner kroner. Vi forventer at dette beløpet vil øke betydelig de kommende årene. Staten skal bruke anslagvis 10 milliarder kroner på støtte til rehabilitering av kirker med stor kulturhistorisk verdi, men tidsplanen er ikke bestemt.

Denne budsjettsøknaden sendes Bergen kommune på et tidspunkt hvor det er langt større usikkerhet knyttet til både lønns- og prisvekst enn «normalt» og strømavgiftene er økt betraktelig i forhold til tidligere år. I tillegg gjennomfører vi en omorganisering- og nedbemanningsprosess (2021-2023) som gjør at personalressursene allerede er presset. Planlagt aktivitetsnivå i planperioden forutsetter at årlige rammetilskudd oppjusteres tilsvarende faktisk lønn- og prisvekst.

Den sterke prisveksten vi ser våren 2022 på innsatsfaktorer til bygg- og anleggssektoren får store konsekvenser for våre investeringsprosjekter. Full kompensasjon for både lønns- og prisvekst er derfor avgjørende for å kunne holde planlagt fremdrift.

På sidene 8-13 er søknad om driftsmidler nærmere beskrevet.

Søknad om investeringsmidler til kirkebygg og gravplass følger på sidene 13-18.

DRIFTSMIDLER (alle tall i hele 1.000 kroner)

DRIFTSRAMME FUNKSJON 390 DEN NORSKE KIRKE	Bevilget				
	2022	2023	2024	2025	2026
Rammetilskudd					
Kirkelig administrasjon	18,3	18,3	18,3	18,3	18,3
Kirker og menigheter	101,8	101,8	101,8	101,8	101,8
Sum rammetilskudd	120,1	120,1	120,1	120,1	120,1
Nye tiltak					
Diakoni - kirkens omsorgsarbeid	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7
Musikk på sykehjem og i byrom		1,2			
Verdibevarende vedlikehold kirkebygg		1,0	1,0	1,0	1,0
Utrede tiltak for å åpne flere kirker for mennesker i byen		0,2			
Drift av Sædalen kirke/nærkirke		0,3	0,3		
Sum nye tiltak	1,6	4,4	3,0	2,7	2,7
SUM FUNKSJON 390 DEN NORSKE KIRKE	121,7	124,5	123,1	122,8	122,8

DRIFTSRAMME FUNKSJON 393 GRAVPLASSER, SEREMONIROM OG KREMATORIER	Bevilget				
	2022	2023	2024	2026	2026
Rammetilskudd	54,6	56,6	57,6	57,6	57,6
Nye tiltak					
Inntektsbortfall ved fri grav til alle		0,6	0,6	0,6	0,6
Drift av nye felt på gravplassene	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Verdibevarende vedlikehold gravplasser og bygg		0,5	0,5	0,5	0,5
Sum nye tiltak	1,0	2,1	2,1	2,1	2,1
SUM FUNKSJON 393 GRAVPLASSER, SEREMONIROM OG KREMATORIER	55,6	58,7	59,7	59,7	59,7

INVESTERINGSMIDLER (alle tall i hele 1.000 kroner)

INVESTERINGSRAMME KIRKE	Bevilget				
	2022	2023	2024	2026	2026
Rammetilskudd	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Rammetilskudd rehabilitering Johanneskirken	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8
Sum	35,8	35,8	35,8	35,8	35,8

INVESTERINGSRAMME FREDEDE KIRKER / MIDDELALDERKIRKER	Bevilget				
	2022	2023	2024	2026	2026
Rammetilskudd	19,4	19,4	19,4	19,4	19,4
Sum	19,4	19,4	19,4	19,4	19,4

INVESTERINGSRAMME GRAVPLASSER, SEREMONIROM OG KREMATORIUM	Bevilget				
	2022	2023	2024	2026	2026
Rammetilskudd	43,8	48,0	52,1	56,1	60,1
Sum	43,8	48,0	52,1	56,1	60,1

Om Bergen kirkelige fellesråd

Bergen kirkelige fellesråd er arbeidsgiver for de fleste ansatte i menighetene i Bergen (ca 140 ansatte / ca 116 årsverk). Kirkevergens administrasjon inkl. gravplassmyndigheten har 28,8 årsverk.

BKF mottar tilskudd fra Den norske kirke og menighetene i Bergen som finansierer ca 40 årsverk. Noen menigheter lønner i tillegg egne ansatte blant annet knyttet til åpne barnehager, kor og andre aktiviteter.

I tillegg legges det ned en betydelig arbeidsinnsats av et stort antall frivillige medarbeidere som gjennom arbeidsinnsats og engasjement er viktige bidragsyttere inn i menighetenes mange aktiviteter. BKF iverksatte i 2021 en fornyet satsing på frivillighet gjennom omorganisering og tydelig kunnskapsforankring.

I 2020/2021 er det gjennomført et prosjekt for å styrke givertjenesten i menighetene (fortrinnsvis den faste givertjenesten), og arbeidet fortsetter som en del av «ordinære» driftsaktiviteter. Vi ser positive resultater – i 2021 økte inntektene fra givertjenesten med ca 13 %. I 2019 ble det gjennom ulike innsamlingstiltak i menighetene (offer, givertjeneste og andre innsamlinger) samlet inn mer enn 10 millioner kroner, hvorav ca 7 millioner kroner gikk til drift av menighetenes ulike aktiviteter og ca 3 millioner er gitt videre til andre formål. Koronapandemien har gitt kraftig redusert egeninntjening knyttet til både kollekter, innsamlinger, deltakerbetaling og konsert- og utleieinntekter i 2020 og 2021 som følge av avlyste og reduserte arrangementer.

Også i 2021 har koronapandemien påvirket Kirkens arbeid, med stadig tilpasninger til nye smitteverntiltak. Det har særlig vært fokus på å ivareta arbeidet knyttet til begravelser, diakoni, konfirmasjon, dåp og gudstjenester.

I denne situasjonen er det likevel imponerende hvordan fantasien og engasjementet i menighetene har skapt nye tilbud og måter å møtes på. Våre ansatte og frivillige har brettet opp ermene og funnet nye måter for kontakt og omsorg. Andakter på Facebook og podcaster om søndagens bibeltekst er snart like innarbeidet som søndagens gudstjenester. Og når barnekoret ikke kan synge sammen innendørs, og menigheten har begrensninger på antall deltakere på gudstjenestene, så møtes de rundt bålpannen ute. Dette er erfaringer og kompetanse vi tar med oss videre i arbeidet etter pandemien

BKF har hatt ekstrautgifter til renhold og vikarer i perioder hvor antallsbegrensningene har gjort det nødvendig å erstatte ordinær gudstjeneste med flere kortere gudstjenester. I krematoriet har arbeidsstokken i perioder med høyt smittetrykk blitt delt opp i helt adskilte team for å sikre kontinuerlig drift.

Arbeidet på kirkebygg og gravplass har blitt mer kostbart som følge av ulike smitteverntiltak. Prosjekter har gått langsommere, men uten å stanse opp.

Strategiske fokusområder:

Kirkens plass i samfunnet – fordi

- Kirken forvalter et budskap og et fellesskap som vedrører alle mennesker
- Kirken skal være der alle er, jfr. kirken som alliansepartner og verdiskaper til samfunnet
- Kirken skal være der ingen er, jfr. kirken som lindrer nød, ensomhet og utenforskap

FNs bærekraftsmål og klima-/miljøfokus – fordi

- Bærekraftsmålene er et moderne uttrykk for kirkens gudgitte forvalteroppdrag
- Disse aktualiserer kirken som relevant alliansepartner

- Kirken er en verdiskaper til samfunnet
- BKF er et miljøfyrtårn – vi vil oppfordre til grønne menigheter
- BKF er en storforbruker av energi
- BKF forvalter bygg og gravplasser (grøntområder)

Frivillighet – fordi

- Kirken er fellesskapet av de troende
- Frivillighet er viktig for både kirken og den frivillige – som en døråpner til fellesskapet
- Kirkelivet er avhengig av frivillig innsats
- Dette er Den norske kirke sitt satsingsområde jfr. Kirkemøtets vedtak

Diakoni – fordi

- Kirken skal lindre nød, ensomhet og utenforskap
- Kirken skal møte menneskers behov for sjelesorg og troslenngsel
- Kirken skal være oppsøkende og møte mennesker på andres arena

Kultur – fordi

- Kunst og kultur er ett av kirkens kjerneområder
- Kunst og kultur åpner troens rom gjennom et mangfold av uttrykk
- Kirken er en av Bergens største kulturaktører og anerkjennes som dette

Digitalisering – fordi

- Kirken må skape relevante møteplasser
- Kirken, inkl gravplassmyndigheten trenger effektive verktøy, systemer og rutiner

Akasia AS

BKF kjøper driftstjenester innenfor kirkebygg- og gravplassdrift fra Akasia kirke og gravplass AS (AKG). I tillegg leverer AKG etter avtale pr prosjekt tjenester inn i investeringsprosjektene på kirkebygg og gravplass.

AKG er datterselskap av Akasia AS og drives etter regelverket om utvidet egenregi. AKG har ikke anledning til å dele ut utbytte eller gi konsernbidrag, og er underlagt regelverket for offentlige anskaffelser.

Høsten 2021 ble barnehagevirksomheten i Akasia Barnehage AS solgt. Bergen kommune kjøpte barnehagene som var lokalisert her i Bergen, øvrige barnehager ble solgt til Eventus Barnehage AS.

Fellesrådet utøver sin myndighet som eier gjennom generalforsamling og jevnlig eiermøter. Kirkevergen har én fast representant i styret. Styret i Akasia vil presentere forslag til ny forretningsplan for generalforsamlingen i juni 2022. Når denne er klar er det naturlig at eiermelding vedtatt i 2019 blir revidert.

Eiermeldingen skal:

- tydeliggjøre eierstrategier for selskap som Bergen kirkelige fellesråd direkte eller indirekte har eierinteresser i.
- være styrende for selskapene og for eier når konkrete valg og avgjørelser skal tas
- være et grunnlag for å bevisstgjøre og opplyse folkevalgte i fellesrådet, slik at man bedre kan ivareta eierskapet og ansvaret man har som eier.
- være et dokument som gir våre samarbeidspartnere både i kommune, kirke og andre, innsyn i fellesrådets eierskap.

Ny lov om tros- og livssynssamfunn

Fra 1.januar 2021 er *kirkeloven* fra 1996 erstattet med *lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven)*. Kirkelig fellesråd er ikke omtalt i den nye loven, men i stedet i forskrift

til loven. Kirkeordning for den norske kirke §17 beskriver fellesrådets oppgave på samme måte som den gamle kirkeloven gjorde det:

- Ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene
- Utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomheten i kommunen
- Fremme samarbeid mellom menighetsrådene
- Ivareta soknenes interesser i forholdet til kommunen
- Kirkelige fellesråd foretar tilsetting av og har arbeidsgiveransvaret for alle tilsatte som lønnes over fellesrådets budsjett

Kirkelig fellesråd er også ansvarlig for forvaltning, bygging, drift og vedlikehold av kirker, og anskaffelse og drift av menighets- og prestekontor. Kirkelig fellesråds ansvar omfatter dessuten forvaltning, anlegg, drift og vedlikehold av kirkegårder/gravplasser.

Trossamfunnsloven viderefører den tidligere modellen for finansiering av Den norske kirke, ved at staten finansierer prestedtjenesten og kommunen den øvrige virksomheten.

Loven medfører endring i *gravferdslovens* §23 annet ledd hvor det nå står «Etter søknad fra kommunen kan fylkesmannen fastsette at ansvaret som lokal gravplassmyndighet etter loven skal ligge til kommunen.» Loven forutsetter likevel at hovedmodellen er Dnk som gravplassmyndighet.

Kirke og kommune har generelt sammenfallende mål: å bedre livskvaliteten for byens innbyggere. Det er et nasjonalt mål at den kristne kulturarven og det kristne verdigrunnlaget skal holdes levende i samfunnet.

Nærheten mellom kirke og kommune som trossamfunnsloven bygger på, innebærer at liksom kommunen skal legge til rette for infrastruktur, bosteder, kommunale velferdstjenester med mer - til beste for byens innbyggere - slik skal kommunen også gi tjenlige rammebetingelser for kirkens virksomhet.

BKF er et av landets største fellesråd og omfatter over halvparten av innbyggerne i Bjørgvin bispedømme. Dette er med på å gi BKF en særstilling som regional utviklingsaktør med en naturlig forpliktelse overfor omkringliggende fellesråd med tanke på rådgiving og samarbeidsprosjekter. BKF engasjerer seg også i saker som vedrører Den norske kirke på nasjonalt nivå.

Byrådets politiske plattform

Byrådet i Bergen kommune som tiltrådte høsten 2019 har på flere områder nevnt kirkens arbeid. Det foreslås for eksempel en destinasjonsavgift for cruiseturister som blant annet skal gå til vedlikehold av middelalderkirker og andre severdigheter i Bergen.

Under kulturkapittelet står det at byrådet også vil støtte kulturaktiviteter i regi av Den norske kirke.

Plattformen har et eget kapittel for tros- og livssyn, og under følger to utdrag fra dette kapittelet:

«Byrådet vil derfor videreføre støtten til *Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Bergen* og sikre gode rammebetingelser for Bergen kirkelige fellesråd. Byrådet vil sikre diakoner i alle menigheter gjennom å finansiere minimum to nye diakonstillinger hvert år i bystyreperioden».

«Byrådet vil også gi mulighet til samtaler med sykehjemsprest, religiøse ledere eller andre livssynsledere i livets slutfase. Byrådet vil videreføre ordningen med fritak fra eiendomsskatt for ideelle organisasjoner, samt sikre tilstrekkelig areal til gravplasser i Bergen for kiste- og urnegraver. Byrådet vil sikre ivaretagelse av kirkebygg og middelalderkirkene i Bergen og vil

derfor videreføre støtten til ny kirke i Sædalen og gjennomføre byggingen av ny kirke på Haukås, samt arbeide for bedre statlige tilskuddsordninger for å ta vare på middelalderkirkene».

Gravferdsplan for Bergen kommune 2018 – 2028 – Verdig gravferd for alle

I juni 2018 ble Bergen kommunes gravferdsplan, «Verdig gravferd for alle» vedtatt. Planen skal gi innbyggerne i Bergen en verdig gravferd og hovedprinsippet er at alle skal få grav i den bydelen der de bor / ønsker. Planen har i tillegg tiltak for brukerhensyn inkludert tilrettelegging for tros- og livssyn, kultur og historie, miljø- og klimakostnader og demografikostnader. Bergen kirkelige fellesråd er svært glad for at Bergen kommune følger opp gravferdsplanen, noe som blant annet gjenspeiles i kommunens økonomiplan.

Gravplassmyndigheten under BKF er livssynsnøytral og har ansvar for gravplasser, seremonirom og krematorium i Bergen. Gravplassmyndigheten utøves på vegne av hele samfunnet og alle byens innbyggere uavhengig av tros- og livssynstilknytning. Kommunen har i tillegg et direkte ansvar ifølge gravferdsforskriften § 2 og skal sørge for at det er tilstrekkelig areal til gravplasser og skal selv, i samråd med kirkelig fellesråd, regulere slikt areal etter plan- og bygningsloven.

FNs bærekraftsmål, klima og miljø

Vi viser til følgende avsnitt i kommunens tilsagnsbrev for 2022 til Bergen kirkelige fellesråd:

Grønn strategi

Bergen kommune ønsker at byens arrangementer skal bli mer miljøvennlige og at arrangementer i byen har økt fokus på gjenbruk, energibruk og miljøvennlig transport. Arrangementer må også ha gode rutiner for å hindre forsøpling. Bergen kommune ønsker å minske bruken av engangsartikler generelt, og plast spesielt.

Bergen kirkelige fellesråd legger vekt på å anvende FNs bærekraftsmål på vår virksomhet. Bærekraftmålene representerer både noe gammelt og noe nytt for kirken. Kampen for fred, miljø og rettferdighet er menneskets oppdrag fra skapelsen av, og kirken har alltid vært bevisst at skaperverket skal forvaltes og ikke forbrukes. Når tilnærmet alle verdens nasjoner har samlet seg om konkrete bærekraftsmål, så gir det fornyet energi til kampen for et bærekraftig samfunn. Kirken i Bergen vil bidra til at FNs bærekraftsmål kan realiseres i byen vår, og at kommunens grønne strategi kan lykkes. Denne bevissthet har vært førende for prioritering av tiltak, slik det fremgår senere i denne søknaden.

Som forvalter av kirkebygg og gravplasser skal vi være et godt forbilde for byens innbyggere og virksomheter. Miljøhensyn skal være et overordnet prinsipp for all virksomhet og planlegging. Bergen kirkelige fellesråd er sertifisert som Miljøfyrtårn. Gjennom sertifiseringsprosessen har vi jobbet fram 50 konkrete tiltak for å nå målene. Dette får direkte innvirkning på mange av våre ulike arbeidsoppgaver

Driftsramme

For 2022 har BKF fått innvilget en driftsramme som viderefører tilskuddet fra 2021 tillagt kompensasjon for pris og lønnsvekst. I tillegg er det bevilget «friske midler»; kr 1.000.000 til «drift og verdibevarende vedlikehold gravplasser» og kr 1.600.000 til «to nye diakoner».

For 2022 søker Bergen kirkelige fellesråd om videreføring av driftsrammen for 2022, kompensasjon for lønns- og prisvekst og følgende nye tiltak:

Funksjon 390 Den norske kirke

DRIFTSRAMME FUNKSJON 390 DEN NORSKE KIRKE	Bevilget				
	2022	2023	2024	2025	2026
Rammetilskudd					
Kirkelig administrasjon	18,3	18,3	18,3	18,3	18,3
Kirker og menigheter	101,8	101,8	101,8	101,8	101,8
Sum rammetilskudd	120,1	120,1	120,1	120,1	120,1
Nye tiltak					
Diakoni - kirkens omsorgsarbeid	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7
Musikk på sykehjem og i byrom		1,2			
Verdibevarende vedlikehold kirkebygg		1,0	1,0	1,0	1,0
Utrede tiltak for å åpne flere kirker for mennesker i byen		0,2			
Drift av Sædalen kirke/nærkirke		0,3	0,3		
Sum nye tiltak	1,6	4,4	3,0	2,7	2,7
SUM FUNKSJON 390 DEN NORSKE KIRKE	121,7	124,5	123,1	122,8	122,8

Diakoni – kirkens omsorgsarbeid

Kirkens omsorgsarbeid gjør en forskjell for byens innbyggere. Arbeidet gjør byen til et litt bedre sted å bo og leve sine liv i. Hverdagskirken med aktivitet syv dager i uken, har kontakt med mer enn 12 000 mennesker hver uke.

Kirken har alltid hatt fokus på å bygge gode fellesskap og å gi omsorg for enkeltmennesker. Å bidra til trygge lokalsamfunn, der enkeltmennesker kan være del av et fellesskap, er en av kirkens aller viktigste bidrag i samfunnet.

Å bli sett, lyttet til og tatt på alvor som menneske, har avgjørende verdi. I en tid der fellesskapsverdier og fellesskapsstrukturer er under press, er kirken troverdig til stede, åpen og inkluderende. Sammen skaper vi verdifulle fellesskap som gjør oss sterkere som samfunn.

Gjennom kirkens arbeid tilbyr vi rom for integrering og inkludering. I en by med mange kulturer og nasjonaliteter, er kirkens arbeid med på å legge til rette for at folk møtes. På møtestedene blir en kjent, og dermed mindre redde for hverandre. Arbeidet motvirker utenforskap og radikaliserings. Som majoritetskirke påhviler det oss et særlig ansvar for å bidra til religiøs forståelse og toleranse.

Bergen kommune har over noen år satset på kirkens diakonale arbeid og dette har gitt resultater. Tiltakene er etterspurte fra mennesker i ulike livssituasjoner og livsfaser. Arbeidet mobiliserer mange frivillige, og i 2021 ble det registrert 3571 sosiale diakonale tiltak og 3296 frivillige.

De leverer tjenester som byen trenger. Sorggrupper for barn og unge, nabokafe, besøkstjeneste, utdeling av matkasser, vegetarmiddag, julefeiring på julaften, klubb for psykisk utviklingshemmede, formiddagstreff, tur grupper, samtaler med enkeltmennesker, 13-20 samtaletilbud for ungdom, united sisters (jenter 13-26 år), flyktningarbeid, deltakelse i kommunens kriseteam m.m. Det er fantastisk alt de får til.

I våre 25 menigheter har vi nå 17 årsverk til diakoni. Dette betyr at målet med en diakon til hver menighet er innenfor rekkevidde. Finansieringen av disse 17, er et spleiselag hvor ca. 8,5 årsverk kommer fra kommunen og ca. 8,5 årsverk kommer fra innsamlede midler i menighetene og fra Bjørgvin bispedømme. Midler fra kommunen blir godt forvaltet og utløser egenfinansiering og frivillighet.

Satsing på ungdom

BKF ønsker å videreutvikle og styrke kirkens diakonale arbeid – i tråd med byrådets intensjon om å prioritere dette. Det er vårt mål at det skal være en diakon i hver menighet, slik som de blant annet har fått til i Trondheim gjennom et godt samarbeid mellom kommune og kirkelig fellesråd.

I 2022 bevilget bystyret midler til to nye stillinger. Det er med glede vi kan fortelle at dette har gitt oss mulighet til å satse på ungdomsdiakoni, og i et puslespill med egne ressurser har vi nå etablert 4 ungdomsdiakon stillinger. To i Bergen vest og to i Åsane bydel.

Helseundersøkelser viser at det er et stort behov for å styrke arbeid blant unge. Dette har forsterket seg under pandemien. Vi vil derfor fortsette vår satsning på ungdomsdiakoni og bygge dette ut i flere bydeler. I takt med utbygginger i bydelene ser vi f.eks. økende behov i Sandsli-, Kokstad- og Lagunen-området.

I tråd med byrådets politiske plattform ber vi om midler til to nye stillinger til diakoni i 2023. Vi vil raskt kunne etablere nye stillinger.

Musikk på sykehjem og i byrom

Forskning viser at musikk har stor positiv påvirkningskraft på helse og livskvalitet. Vi viser i denne sammenheng til den store helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag og musikkterapi-faget med fagmiljøet knyttet til Griegakademiet.

Våre kantorer og frivillige gjør allerede tjeneste på mange sykehjem, men det er varierende kapasitet til dette i ulike menigheter. Antall sykehjem innenfor den enkelte menighet varierer også. Bergen kirkelige fellesråd ønsker å legge til rette for et godt musikktilbud på sykehjem og andre institusjoner i forbindelse med andakter og gudstjenester, men ser at dette vil kreve en styrking av totalt antall kantor-/organistårsverk.

I 2019 gjennomførte vi en kartlegging som viste at det ble gjennomført 1089 samlinger på 50 ulike institusjoner i løpet av året. Dette er andakter og gudstjenester på sykehjem, eldresenter, omsorgssenter, serviceboliger og dagsenter o.l. Våre musikere deltok på ca. halvparten av disse samlingene. Beregnet kostnad for udekket behov er kr 900.000. Vi ser også at det er etterspørsel etter enda flere samlingen, men dette begrenses først og fremst av manglende presteressurser.

Arbeidet er viktig for å sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder, som er bærekraftmål nummer 3.

Klokkespillet i Johanneskirken har blitt brukt aktivt i koronaperioden, og har synliggjort at musikk i byrommet har stor verdi. Vi ønsker styrke dette arbeidet gjennom en mindre økning av eksisterende stillingsressurs, totalt kr 300.000.

Kirkens kultur- og diakonale arbeid bidrar til at vi sammen kan nå FNs bærekraftsmål. Arbeidet har berøringspunkter med mange av målene; sikre god helse og fremme livskvalitet (3), arbeid for å redusere effekter av fattigdom (1), inkluderende, trygge og bærekraftige byer (11), bærekraftig livsstil (12), stoppe klimaendringene (13) og fredelige og inkluderende lokalsamfunn (16). Diakonene står sentralt i dette arbeidet.

Verdibevarende vedlikehold

Kirkebyggene våre er monumentale bygg – signalbygg i landskapet – som betyr mye for mange. BKF tar FNs bærekraftsmål (11,12) på alvor – vi ønsker å ta vare på kulturarven, både fordi kulturarven har en stor egenverdi, og fordi det er bærekraftig å ta vare på byggene i stedet for å hele tiden å skulle bygge nytt.

BKF arbeider systematisk med å ta igjen mange års etterslep på vedlikeholdet av kirkene våre. Etter hvert som nye kirker rehabiliteres er det viktig at vi har nok midler til verdibevarende vedlikehold slik at kirkene ikke forfaller på nytt. Vi ønsker på samme måte som Bergen kommune å bruke Holte Byggsafe FDV-nøkkel for beregning av nødvendige vedlikeholdskostnader. Forslaget om en opptrapping av vedlikeholdsmidlene med 1 million kroner pr år vil være et godt bidrag til å bevare verdien på kirkebyggene fellesrådet forvalter.

FNs bærekraftsmål nummer 13 handler om å stoppe klimaendringene. Kirken i Bergen har et pågående arbeid med ulike tiltak for å redusere vårt CO2-forbruk. Dette er arbeidet er systematisert gjennom prosessen som har resultert i miljøfyrtårnsertifisering i 2021.

Ved vedvarende høye strømpriser som ikke kompenseres med økte bevilgninger ser vi at «enkleste» måte på kort sikt å dekke dette inn er å redusere midler benyttet til vedlikehold. På denne bakgrunn blir vår søknad om flere midler til verdibevarende vedlikehold ytterligere aktualisert.

Åpne kirker

Kirken i Bergen ønsker å være åpen og tilgjengelig for menneskene i byen – også utenom gudstjenester og arrangement. Vi vet at dette verdsettes og benyttes i kirker der det allerede er etablert et tilbud, og ønsker å utrede mulighetene for å videreutvikle dette arbeidet - ikke minst i kirkebygg med sentral beliggenhet i forhold til for eksempel bykjerne, kjøpesenter, helseinstitusjoner og ulike tiltak for flyktninger. Tilbudet tenkes primært organisert ved hjelp av frivillige, men vi ser også at driftsutgiftene vil øke noe om kirkebyggene skal være mer åpne.

Drift av nærkirker i Sædalen og Haukås

Både i Sædalen og på Haukås er det gjennom den del år bygget opp aktive menigheter som er viktige miljøfaktorer i nærmiljøet, ikke minst i arbeidet for å gi barn og ungdom gode oppvekstvilkår, men også for å skape miljøer som hindrer ensomhet og utenforskap hos hele befolkningen.

Kirkebyggene som skal bygges, er ment å skulle være viktige motorer i arbeidet for gode nærmiljøer, både det arbeidet menigheten selv står for, og lokalsamfunnets øvrige bruk av byggene. (jfr. bærekraftsmål 11 og 3 m.m.)

Reguleringsplanen i Sædalen ble vedtatt i 2020. I 2021 har vi hatt pris- og designkonkurranse for å avgjøre hvordan kirken skal bli og hvem som skal bygge den. Oppstart av byggeprosjektet vil skje i 2022 og vi forventer at nærkirken kan tas i bruk i slutten av 2023.

Bevilgning av 600.000 kroner fra 2019 til drift av menigheten i Sædalen er et svært kjærkomment tilskudd til det store arbeidet som allerede drives av menighetens mer enn 100 frivillige medarbeidere. Når kirkebygget er realisert er det behov for ytterligere 600.000

kroner til drift av kirkebygget og minimumsbemanning. Siden kirken først forventes å stå klar mot slutten av 2023 er omsøkt beløp fordelt over 2 år. Administrative oppgaver planlegges dekket gjennom interne effektiviseringstiltak.

Driftsmidler til nærkirken på Haukås vil bli lagt inn i kommende økonomiplaner når det er mer avklart når kirkebygget kan stå ferdig.

Utleie av kirkebygg og kapeller til andre kirkesamfunn

Mange innvandrermenigheter har behov for egnede lokaler for sin virksomhet. Gjennom ulike møtepunkt/samtaler med Bergen kommune har vi oppfattet at kommunen ønsker at BKF forsøker å imøtekomme noen av disse behovene i våre bygg.

Flere av våre menigheter har lenge hatt et samarbeid med en eller flere av disse menighetene med utleie av menighetens lokaler, og gravplassmyndigheten har tilsvarende samarbeid i enkelte kapell. For noen av innvandrermenighetene ser vi imidlertid at de har utfordringer med å betale en leie som gir kostnadsdekning for våre økte driftskostnader. Dersom det i løpet av planperioden blir inngått slike avtaler kan det bli aktuelt å søke om friske midler til å dekke deler av differansen mellom leieinntekter og økte kostnader ved utleie til minoritetsmenigheter.

Funksjon 393 – Gravplasser, seremonirom og krematorier

DRIFTSRAMME FUNKSJON 393 GRAVPLASSER, SEREMONIROM OG KREATORIER	Bevilget				
	2022	2023	2024	2026	2026
Rammetilskudd	54,6	56,6	57,6	57,6	57,6
Nye tiltak					
Inntektsbortfall ved fri grav til alle		0,6	0,6	0,6	0,6
Drift av nye felt på gravplassene	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Verdibevarende vedlikehold gravplasser og bygg		0,5	0,5	0,5	0,5
Sum nye tiltak	1,0	2,1	2,1	2,1	2,1
SUM FUNKSJON 393 GRAVPLASSER, SEREMONIROM OG KREATORIER	55,6	58,7	59,7	59,7	59,7

I tildelingsbrev fra Bergen kommune for 2022 er et av styringssignalene at «Gravferdsplan for Bergen kommune 2018 til 2028 skal være grunnlag for tjenester på området og for planlegging av virksomheten.»

Gravferdsplanen anslo et vedlikeholdsetterslep på gravplasser og bygg på 4,3 millioner pr år (2018-kroner). De tilstandsanalyser som hittil er utarbeidet for gravplassene viser en beregnet kostnad på 342 000 kroner pr dekar. Gravplassene dekker et samlet areal på over 600 dekar. Samlet vedlikeholdsetterslep utgjør dermed minst 205 millioner kroner. Dersom etterslepet skal løses innen en ti-årsperiode gir dette et økt finansieringsbehov på 20 millioner kroner pr år.

For byggene var samlet etterslep inkludert nødvendig utvikling for forrige planperiode beregnet til 16 millioner kroner. Gjennomførte tilstandsanalyser og påbegynt prosjektering viser at dette tallet var kraftig underestimert. Investeringsplanen for neste 4-årsperiode viser nå et behov på 61,6 millioner.

Mye av etterslepet løses innenfor driftsrammen, mens mange av tiltakene er så omfattende at de blir investeringsprosjekter finansiert med investeringsmidler.

Bergen kommune sin økonomiplan for 2022-2025 ligger det inne en økning av

driftsmidler til gravplassområdet på 1 millioner kroner pr år. Vi legger vi til grunn at denne opptrappingen blir videreført også i 2026.

BKF som gravplassmyndighet for Bergen kommune vektlegger å anlegge gravplasser der folk bor, ved viktige knutepunkt og i tilknytning til transportlinjene i byen, i tråd med kommunens planer og strategier. BKF legger FNs 17 bærekraftsmål til grunn for virksomheten. På gravplassområdet legges det særlig vekt på målene bærekraftige byer og samfunn (11), ansvarlig forbruk og produksjon (12), stoppe klimaendringene (13) og liv på land (15).

Gravferdstjenestene skal speile livsynsmangfoldet i Bergen, og legge til rette for alternative gravleggingsformer.

Gravplassene skal være en viktig del av grøntstrukturen i byen og særlig egnet for ro og ettertanke. Gravplassene er også urbane biotoper med stort artsmangfold som skal utvikles på en god måte. Vi har etablert blomstereng og insektshotell, og har bikuber på gravplassene.

Vi vil ivareta de viktige kulturminnene som er på våre gravplasser, samt de seks historiske gravplassene, på en respektfull måte.

Vi vil fremme samarbeid med omliggende kommuner, særlig med tanke på livssynsåpent seremonirom, krematorium og tilrettelagte graver.

Inntektsbortfall ved fri grav til alle

Gravferdsplanen foreslår endring av avgiftspolitikken, ved at alle skal få fri grav, også når en gjenbruker en allerede festet grav til ny gravlegging. Dette er en avgift som det er lite forståelse for i befolkningen, og den bidrar til å øke behovet for gravplassareal. Tiltaket ble i gravferdsplanen anslått til å gi et årlig inntektsbortfall på 3,7 millioner kroner.

På grunn av at en vurderte at dette ikke kunne løses innenfor rammen var det ikke mulig å gjennomføre denne endringen fra 2022. BKF har tidligere anført at beløpet vil kunne bli justert dersom pågående beregninger tilsier behov for det. Det er nå gjort ny gjennomgang av tallene på gjenbruk av festede graver de siste årene, fordelt på urner i urnegrav og både kister og urner i kistegrav. Vi har kommet frem til et lavere tall enn det som opprinnelig ble stipulert i gravferdsplanen. Det justerte beløpet er at fri grav til alle ville kostet ca 590 000 kroner i 2021.

Vi ønsker å fase tiltaket inn fra og med 2023 forutsatt at rammen økes med 600 000 kroner pr år i 5 påfølgende år og at en holder en tett dialog med bevilgende myndigheter dersom festeavgiftene blir redusert i så stor en grad at det vil gå ut over gravferdstjenestene og driften av gravplassene. Før tiltaket kan iverksettes må det gjennomføres vedtektsendringer og det kan dermed tidligst skje fra 2023.

Drift av nye felt på gravplassene / miljøtiltak / tilrettelegging / frigjøring av areal

De senere årene er flere av gravplassene våre utvidet med nye felt, og det var viktig for driften på gravplassene at rammen er ble økt i 2022 med en million til Antveit gravplass.

Etter planen skal Fyllingsdalen gravplass utvides med 7,7 daa i 2023, og det etableres nye navned minnelunder hvert år. Vi legger derfor til grunn at rammen økes med 1 million kroner pr år i hele planperioden.

Verdige kistegravferder og urnenedsettelse vi alltid ha høyest prioritet, og det innebærer at det årlig blir for små ressurser til andre driftsoppgaver. Nye miljøtiltak som f.eks. anlegg av eng, biologisk ugressbekjempelse og kildesortering krever økt innsats.

Det satses i tillegg på kontinuerlig effektiviseringstiltak og nye arbeidsmetoder. I tillegg til et

generelt økt driftsbehov er det behov for å legge til rette for ulike tros- og livssynssamfunn sine ønsker i forbindelse med gravferd.

Vi opplever fortsatt at brukerne av gravplassene i gravferder og ved besøk av gravene har høye krav til standarden på gravplassene. Det viser seg spesielt ved at publikum har store forventninger til frekvens og kvalitet på slåttene, tilstand på veier og trapper, belysning, tilgjengelighet på vannposter og avfallsstasjoner og frekvens på strøing og snørydding. Ved rehabilitering prioriteres belysning av hovedferdselsårene på gravplassene. Dette krever også økt innsats i driften. Det samme gjelder løpende sletting av graver som beregnes til årlig en kostnad på knapt to millioner

Verdibevarende vedlikehold gravplasser og bygg

For å opprettholde tilfredsstillende standard på gravplassene i Bergen må vedlikeholdsbudsjettet styrkes – vi søker derfor om kr 500.000 pr år. Vi opplever et stort behov for rehabilitering av vannposter, veier, murer og lignende. Dette kan forhindres med et jevnere årlig vedlikehold.

Investeringsramme

Bergen kommune yter rammetilskudd til «Kirker», «Middelalderkirker» og «Gravplassinvesteringer».

Bergen kirkelige fellesråd søker om at rammetilskuddene til kirker og middelalderkirker, samt rehabilitering av Johanneskirken videreføres i planperioden, og at disse justeres med årlig pris- og lønnsvekst.

På gravplassområdet søker vi om videreføring av rammetilskudd inkludert årlig opptrapping med 4 millioner kroner, samt årlig justering for pris- og lønnsvekst.

Den sterke prisveksten vi ser våren 2022 på innsatsfaktorer til bygg- og anleggssektoren får store konsekvenser for våre investeringsprosjekter. Full kompensasjon for både lønns- og prisvekst er derfor avgjørende for å kunne holde planlagt fremdrift.

Kirkebygg

Bergen kommune yter rammetilskudd til «Kirker» og «Middelalderkirker».

Fra 2016 har BKF mottatt ekstra tilskudd til kirkebygg, først til ny kirke i Sædalen, så til nytt kirkebygg på Haukås. Fra 2022 – 2025 ligger det i kommunens økonomiplan inne årlige bevilgninger til rehabilitering av Johanneskirken. BKF legger i sin søknad til grunn at denne bevilgningen videreføres også i 2026.

«I Norge står kirkene i en særstilling som kulturminner, og utgjør en sentral del av den norske kulturarven. De forteller om opptil 1000 års kulturhistorie og viser det ypperste nasjonen har produsert innen arkitektur, kunst og håndverk.» (Riksantikvaren)

Stortinget har ved mange anledninger de senere årene påpekt behovet for å ta vare på den kulturarven som kirkene våre utgjør, noe også FNs bærekraftsmål (11) minner oss om. De 20 vernede kirkene i Bergen utgjør en stor andel av byens kulturarv.

Samtidig som kirkene er kulturminner, så er dette bygg som er i daglig bruk til et mangfold av aktiviteter. Dette setter krav til forvaltningen.

Ferske tilstandsanalyser for 18 (av totalt 30) kirkebygg (de fredede middelalderkirkene er ikke inkludert) synliggjør et vedlikeholdsetterslep på over 200 millioner kroner, hvorav

Johanneskirken alene vil kreve nærmere 100 millioner kroner.

Gjennom en ny lov for Opplysningsvesenets Fond vil staten gi tilskudd til dette arbeidet. Det er klart presisert at det statlige tilskuddet IKKE reduserer behovet for kommunal finansiering på minst samme nivå som i dag. Mange av kirkebyggene våre har stått i snart 1000 år. Skal vi ta vare på dem i de neste hundreårene så må vi gjøre en grundig innsats.

Bergen kirkelige fellesråd er takknemlig for den viljen Bergen kommune har vist i å gi tilskudd både til nye kirkebygg og til rehabilitering av de gamle. Behovet vil fremdeles være stort i årene fremover. Når staten v/Riksantikvaren kommer med investeringsmidler har vi søkt på disse. I perioden 2019-2021 har dette så langt resultert i tilsagn om 8,2 millioner kroner. I årene som kommer, vil vi arbeide for at også støtten til prosjektene i Bergen vil øke i størrelse.

BFK følger også årlig opp søknader om rentekompensasjon i Husbanken. Det lave rentenivået ga redusert utbetaling i 2021; fra 3,5 millioner kroner i 2020 til 1,0 millioner kroner i 2021. Av utbetalingen i 2021 gikk 0,7 millioner kroner til Bergen kommune og 0,3 millioner kroner til BKF.

Kirker

INVESTERINGSRAMME KIRKE	Bevilget				
	2022	2023	2024	2026	2026
Rammetilskudd	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Rammetilskudd rehabilitering Johanneskirken	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8
Sum	35,8	35,8	35,8	35,8	35,8

Nye kirkebygg

Sædalen nærkirke – Sædalen kirke planlegges ferdigstilt slutten av 2023 eller starten av 2024. Prosjektet finansieres fra tidligere års bevilgninger avsatt på investeringsfond.

Haukås nærkirke – Haukås kirke blir igangsatt så snart reguleringsplanen for området er vedtatt. Når kirkebygget kan stå klart avhenger av reguleringsplanen. Prosjektet finansieres fra tidligere års bevilgninger avsatt på investeringsfond.

Tilbygg Birkeland kirke og et mindre tilbygg til Loddefjord kirke - Begge disse kirkene er i dag for små i forhold til antall innbyggere i soknene. For Birkeland kirke blir det igangsatt privat reguleringsplan i 2022. For Loddefjord kirke jobber vi med godkjenning hos Riksantikvaren og biskopen. Når den er på plass, vil vi søke godkjenning hos byggesaksmyndighetene.

Begge prosjektene realiseres innenfor rammefinansieringen inkludert tidligere års avsetninger til investeringsfond.

Nytt orgel Nygård kirke – Planlegging pågår, og midler er avsatt til investeringsfond i 2020. Menigheten bidrar til finansieringen.

Rehabilitering kirker (ikke fredede kirker / middelalderkirker)

Kirkebyggene som BKF drifter og forvalter med bevilgninger fra Bergen kommune utgjør ca 65.000 kvm.

Tilstandsanalyser danner grunnlag for våre investeringsplaner. Når investeringsmidlene skal prioriteres tar vi hovedsakelig hensyn til følgende momenter:

- Myndighetskrav (HMS, elektrosikkerhet, brannvern mv)

- HMS (fare for liv og helse må om mulig unngås)
- Nødvendig rehabilitering i henhold til tilstandsanalyser
- Øvrig rehabiliteringsbehov
- En fast sum hvert år til universell tilrettelegging, ENØK-tiltak, oppgradering/utskifting av ventilasjonsanlegg og rehabilitering av kirkedører
- En fast sum til opprusting av kirkebygg i forbindelse med store jubileum (50/100 år)

BKF har etablert en kirkebyggkomite - et rådgivende organ som blant annet skal vurdere hvordan fremtidige investeringsprosjekter skal prioriteres.

Rehabilitering

Johanneskirken

Bergen kommune har satt av øremerkede midler til rehabilitering av Johanneskirken fra 2022. I tillegg setter fellesrådet av penger fra investeringsrammen, og vi jobber for å få statlig medfinansiering. Prosjektet startet opp med noen delprosjekter i 2021. Samtidig pågår detaljprosjektering og forberedelser til ekstern utlysning for de store delprosjektene. Totalprosjektet er grovt kalkulert til 100 mil. kroner

Nye kirketak

Flere av kirkene våre har behov for rehabilitering av takene. Vi planlegger å skifte tak på Biskopshavn kirke i 2023, Fridalen kirke i 2024, Nykirken i 2025 og Arna kirke i 2026. I tillegg planlegger vi å skifte takene på sakristiene i Sandvikskirken i 2024 og på ungdomsavdelingen i Åsane kirke i 2025. Mulighetene for statlige tilskudd kan endre rekkefølgen og gjennomføringsår for prosjektene. Akutte skader/lekkasjer eller lignende. kan også gi behov for omprioriteringer.

ENØK-satsing/Grønn strategi (jfr. bærekraftsmål 13)

Fellesrådet har vedtatt at vi skal gjøre ulike ENØK-tiltak for å følge opp statens, kommunens og kirkemøtets oppfordring om dette. Dette er også i tråd med fellesrådets rolle med å være miljøfyrtårnsertifisert. Planen for de kommende årene er å bruke minimum 2 millioner kroner pr år på ulike tiltak. Landås kirke (bergvarmepumpe – 2022), Sælen kirke (varmepumpe, planlagt 2023, men vi fremskynder det til 2022), Birkeland kirke (varmepumpe, ny varmeløsning – 2024), ENØK-tiltak andre kirker 2025-2026

De mest effektive tiltakene er å se på innkjøpsrutiner/gjenbruk, samt å senke energibruken. Vi jobber eksempelvis med varmepumper, forbedring av ventilasjonsanlegg, etterisolering, senkede temperaturer og styringssystem på eksisterende kirker, samtidig som vi vurderer solcellepanel og jordvarme.

Universell tilrettelegging (jfr. bærekraftsmål 11)

Likestillings- og diskrimineringsloven gir oss pålegg om å jobbe målrettet for inkludering, både med fysisk tilrettelegging og organisatorisk inkludering. Fellesrådet setter av minimum 700 000 kroner årlig for at alle byggene våre skal være tilpasset alle brukere, i den grad det er mulig.

Ventilasjonsanlegg

Mange av kirkene våre har gamle og nedslitte ventilasjonsanlegg. Vi setter av en fast sum (minimum 0,7 millioner kroner) av investeringsrammen til oppgradering av disse hvert år.

Rehabilitering kirkedører

I kirkene i Bergen finnes det mange vakre bevaringsverdige dører. Vedlikeholdet er utfordrende, ikke minst på grunn av det fuktige klimaet vi har. Vi setter av en fast sum (minimum 0,5 millioner kroner) av investeringsrammen til dette hvert år.

Jubileum

Når kirker har 50 eller 100-års-jubileer er det en tradisjon for at vi setter av en sum penger til oppgradering/rehabiliteringsprosjekter som planlegges i samspill mellom menighetsråd og fellesråd.

Rehabilitering middelalderkirker

INVESTERINGSRAMME FREDEDE KIRKER / MIDDELALDERKIRKER	Bevilget				
	2022	2023	2024	2026	2026
Rammetilskudd	19,4	19,4	19,4	19,4	19,4
Sum	19,4	19,4	19,4	19,4	19,4

Rehabilitering av Domkirken og Korskirken pågår for fullt. Opprinnelig kostnadskalkyle for disse prosjektene var på 458 millioner kroner (eksklusiv mva). Pr i dag er anslaget en kostnadsramme på 350 millioner kroner, dvs at vi har spart inn i nærmere 25 % av opprinnelig budsjett. Vi jobber kontinuerlig for å oppnå for ytterligere reduksjoner. De to viktigste årsakene til innsparingen er stabilitet over år i prosjektstyrings- og håndverkermiljøene som gir effektiviseringsgevinster, samt god kommunikasjon, opparbeidet tillit og mindre strenge pålegg fra Riksantikvaren enn det som var tilfellet i Mariakirken.

Vi jobber stadig sammen med Bergen kommune for å få på plass en ordning med 50-60 % statlig medfinansiering av disse prosjektene, så vel som rehabilitering av andre listeførte kirker, og har lagt dette til grunn i økonomiplanen. For perioden 2019-2021 har vi mottatt tilsagn om tilskudd på 8,2 millioner kroner. Vi forventer at dette beløpet vil øke betydelig de kommende årene. Staten skal bruke anslagvis 10 milliarder kroner på støtte til rehabilitering av kirker med stor kulturhistorisk verdi, men tidsplanen er ikke bestemt.

Erfaringene i prosjektene så langt er at årlige bevilgninger i størrelsesorden 35 millioner kroner vil gi en optimal fremdrift. Vi sørger imidlertid for å planlegge slik at vi ikke bruker mer penger hvert år enn det som faktisk står til disposisjon.

Den overordnede fremdriftsplanen er at vi stenger Korskirken i 2023-2024. I den perioden vil vi gjennomføre innvendig rehabilitering. I 2025 stenger vi Domkirken, for å starte innvendig rehabilitering av denne kirken. Dersom midlene strekker til, er målet å bli ferdig med innvendig rehabilitering av Domkirken med uteområde i løpet av 2-3 år.

Det vil også måtte pågå noen rehabiliteringsprosjekter på Fana kirke i perioden, blant annet med ny drenering.

Gravplasser, seremonirom og krematorier

Bergen kommune yter rammetilskudd til «Gravplassinvesteringer».

INVESTERINGSRAMME GRAVPLASSER, SEREMONIROM OG KREMATORIUM	Bevilget				
	2022	2023	2024	2026	2026
Rammetilskudd	43,8	48,0	52,1	56,1	60,1
Sum	43,8	48,0	52,1	56,1	60,1

Gravferdsplanen synliggjør store udekkede investeringsbehov på gravplassområdet. Investeringsrammen er derfor økt med 4 millioner kroner pr år fra 2019 og denne opptrappingen er videreført i hele planperioden. I tillegg har vi mottatt ekstra tilskudd til

ervert av areal til utvidelse av Mjeldheim gravplass og ny gravplass i Åsane. Avviket mellom bevilgninger og behov er derfor vesentlig redusert.

Samtidig avdekker vårt systematiske arbeid med tilstandsanalyser stadig nye behov (ref. side 10 under «driftsramme gravplasser, seremonirom og krematorium»), hvorav rehabilitering av Solheim kapell og gravplassens mur mot Fjøsangerveien pr dato er det enkelttiltaket som vil kreve mest midler. Det kan bli aktuelt å søke om ekstra tilskudd til store enkeltprosjekter i planperioden.

Gravferdsplanen fastslår at kremasjonsanlegget skal være fossil-fritt innen 2030. Utredning, inkludert lokalisering, må starte i løpet av planperioden, mens etablering av nytt anlegg kommer etter. Pr dato er det vanskelig å se at dette er et prosjekt som kan finansieres innenfor rammebevilgningen.

Bergen kirkelige fellesråd planlegger å gi innspill til kommunens arealplaner i 2022. På bakgrunn av statistikk for blant annet kremasjonsandel (77 % i 2021) og bruk av navnet minnelund kan det være aktuelt å se på en rullering av gravferdsplanen hva angår behov for graver og utbygging av gravplasser.

Hovedprioritering for bruk av rammetilskuddet er og har vært å anlegge nye graver. Ettersom det er gitt ekstrabevilgninger til utbygging av Antveit gravplass vil det også bli mulig å benytte deler av rammetilskuddet til rehabilitering av seremonirom og driftsbygg innenfor rammetilskuddet.

Gravplassbygg

For Solheim kapell må det gjennomføres en omfattende prosjektering og en mulighetsstudie for bruk av bygget til kolumbarium (urnevegger). Utredningen av Solheim kapell og muren langs Fjøsangerveien er i sluttfasen. Det er så langt avklart at muren langs Fjøsangerveien må rives. Kostnad med riving og oppbygging av ny mur er avklart. Det er dialog med de forskjellige myndigheter som må involveres grunnet hensyn til vei, grøntstruktur og kulturminne. Det forventes at dette kan ta lang tid.

I fjor så vi at rehabiliteringen av selve kapellbygningen ble så kostbar at arbeidet ikke kunne dekkes innenfor eksisterende ramme. Midler disponert til Solheim i økonomiplanen er kun tilstrekkelig til rehabilitering av muren. Estimert for kostnaden til rehabilitering av Solheim kapell er på 26,5 millioner for skallsikring og for innvendige arbeider 15,5 millioner. Det siste byggetrinnet, som er urnehallen, er estimert til 22,4 millioner. Kapellet må imidlertid tørke i lang tid før en kan gå i gang med innvendige arbeider. Innvendige arbeider og rehabilitering av urnehall vil først skje etter denne planperioden.

Møllendal kapell er også satt på dagsorden. Betongbygg fra 1970-tallet med flate tak og dekker er svært utfordrende. Tilstandsvurdering har avdekket rehabiliteringsbehov både for taket på kapellet og betongdekket som utgjør tak på krematoriet. Gravplassbyggene har blitt nedprioritert av hensyn til å skaffe graver, men nå som situasjonen for graver er under kontroll, kan vi også prioritere disse.

Situasjonen er kritisk for driftsbygget på Møllendal gravplass og det ligger i planen for 2024. I 2026 vil vi også rehabilitere driftsbygget på øvre del Solheim gravplass og rehabilitere Loddefjord kapell, til sammen 61,6 millioner i planperioden. Både tiltakene på Møllendal kapell og driftsbygget på Møllendal har så mange komplikasjoner at det vil ta tid og selv om vi har lagt en plan så kan det bli behov for budsjettrevisjoner og endring av prioritering av hva som kommer først og sist.

Nyanlegg / utvidelse av gravplasser

Nå arbeides det med utvidelse av Fyllingsdalen gravplass.

I Fana er det også stort behov for nye graver. Fana kirkegård betjener innbyggerne i bydelene Fana og Ytrebygda, og må prioriteres i planperioden. Det er ikke tilstrekkelig med midler eller tilgjengelig areal til utvidelse av gravplassen, men det er mulig å utvikle eksisterende gravplass og tilrettelegge graver. Den omtalte beregningen av areal til graver er særlig viktig her.

Navnete minnelunder (NML)

Navnet minnelund er høyt prioritert. Målet er at det skal etableres minst en ny navnet minnelund med tilhørende graver pr år.

I 2021 er det etablert nye navnete minnelunder på Antveit gravplass og Fyllingsdalen gravplass.

Tilrettelegging av navnet minnelund på eksisterende gravplasser medfører krav om forbedring av infrastruktur. Vi setter derfor av en større andel av rammetilskuddet til fremtidige navnete minnelunder.

Den største utfordringen er muligheten for ny navnet minnelund på Storetveit kirkegård, noe som vil bli utredet i 2022. På Fyllingsdalen gravplass vil det bli etablert ytterligere en ny navnet minnelund samt nytt tiltak med graver i urnevegger i utvidelsen. Videre i planperioden er foreløpig følgende prosjekter prioritert - Loddefjord og Øvsttun gravplasser, Storetveit kirkegård og trolig ny i utvidelse på Fyllingsdalen gravplass, Mjeldheim gravplass og Slettebakken kirkegård

Rehabilitering gravplasser, masseutskifting og omregulering eksisterende areal

Gravplassene må stadig utbedres. Det er nødvendig for å kunne tilrettelegges for ny gravlegging innenfor eksisterende areal og av hensyn til sikkerhet. Det er også viktig for at gravplassene skal være en verdig ramme rundt gravferden og egnet til ro og ettertanke for brukerne. Utbedringer innebærer masseutskifting av jord, omregulering av gravfelt, anlegg av tinstrom, rehabilitering av vann og avløp, omramming, murer, belysning, kulturminner mm.

Tilstandsanalyser dokumenterer nødvendige tiltak og legger grunnlag for prioritering. Omregulering og masseutskifting er nødvendig for å kunne tilby nye graver på eksisterende gravplasser. Med den varslede opptrappingen i økonomiplanen skal det fortsatt være mulig å tilrettelegge graver innenfor eksisterende areal, tidsnok til at det ikke skal mangle ordinære graver. Tilrettelagte graver kan til dels ha krav som en pr i dag ikke kan avhjelpe, men moderate tilrettelegginger skal være mulig innenfor den planlagte investeringsrammen.

I fireårsperioden er det lagt inn rehabilitering av deler av flere gravplasser hvor tilrettelegging av nye graver og sikring av vann og avløp er prioritert, i tillegg til øvrig tilrettelegging for brukerne og sikring av kulturminneverdiene både i bygg og grøntanlegg. Planene for rehabilitering vil bli grundig gjennomgått i 2022.

Pr i dag er rehabilitering av eksisterende infrastruktur av anleggene et udekket behov. Det er utarbeidet tilstandsanalyser og disse legger grunnlag for konkrete planer i tråd med Bergen kirkelige fellesråds verdi- og måldokument samt Gravferdsplanen.

Andre tiltak

Plan om universell utforming, minst en ny port hvert år og bevaringsplan for gravplassene i Bergen er dekket dersom opptrapping av den planlagte investeringsrammen fortsetter. Videre utreder fellesrådet mulighetene for fossilfrie tjenester, en kunst og designplan, plan for utvikling av grøntarealene og alternative gravleggingsformer, i første omgang kolumbarium (urnevegg).